

Milutin Ž. Pavlov

RUMENI KARUSEL NA PORCELANSKOM TANJIRU

(Đorđe Pisarev: *U kuhinji sa Zevsom, Agora, Zrenjanin, 2017*)

Sa čarnom lakoćom u prisvajanju reči koje život znače Đorđe Pisarev ispisuje roman čijim rečeničnim nizovima traga za prividno izgubljenom magijom. Prepletom jave i sna glavnog junaka fantastičnog imena, svetluca umeće kuvarskih vratolomija, a sve rukotvorine tih vratolomskih zavrzlama obrušavaju se na porcelanske tanjire i tako, kroz fino umišljene sumaglice mirisnih isparenja, teku krhke i zagonetne veštine pripovedanja kroz vremensku prašinu zavodljivih knjiških naslova. Sve je u romanu olako dato da tokom iščitavanja shvatiš koliko si u trajanju efemeran i u tim svojim preteškim mislima koje ti ne daju da zađeš u pravu suštinu stvarnog lutanja. Gospodin Veza je glavna faca romana. On je pečatno početni gard sa pouzdanim nokautom na kraju romana. Kako i zašto, to se već da razaznati tokom iščitavanja romana. Gospodin Veza barata tiganjima kao vešti teniser reketom, on je taj koji prezentira najbolja kuvarska sočinjenja Pospane Ane *U kuhinji sa Zevsom*. Da ne pričam sad, baš u ovom trenu, koliko je ta ista Ana setno i sudbinski opčinjena književnim lavirintima Tomasa Mana.

Cela kuhinja sa tim kuvarskim finesama uistinu je i prefinjeni omaž Selindžeru, da ne mimoidemo Foknera i književnu recepturu *Čarobnog brega* sa vremenskom efemerijom Marsela Prusta, ovlaš u ružičastom akvarelu. Rečenice su uistinu narandžasto sočne.

Veza nije samo sanjar, on je kalem svilenog konca koji u punoj vrtnji vezuje realni svet sa somotskom naplavom sna, plišani pajac svetlosnog trapeza. On je kao i Zevs, božanski skrojeno lice kanulo iz umišljenog nebeskog oblaka slanom prozirnom suzom u blato i nestalo potom u prahu našem nasušnom iz čijeg, opet prašnjog, zemljomera niče i zri kao krvavo rumeni paradajz za jelo i kvanje. *I gotovo*, punktum, pun krug kako bi rekao Pisarev.

Pisac romansira jarko obojenom rečenicom. On je rečenični klovn koji očas klizne u kalambursku muzičku etidu. Nema kod njega otpadnih rečenica. Svakoj frazi će naći fragmentarno skrojenu kavez. A reč neka peva kadikad i sebi samoj u krilatoj rečenici. Vešto iz plavih očiju mašte zalazi u životno zelenilo sa upitnim znakom *zašto gledaš sad u lonac kad mi nisi dao novac?! Zna lisac za jadač. I šta ćeš bez novčanika? Nema besplatnog cirkusa ni u pozorištu. Danas kao i juče sve ključne predstave zbivaju se u galami otmenih glupaka, dokonih danguba i halapljivo obesnih siledžija, ne možeš preskočiti ni tri debela pijačna stepenika bez birokratskih izveštenih carinika, a carine ti valjda i vazduh koji izdahneš, pa ne znaš kuda bi sa ovo malo života uz grobarsku lopatu pod pazuhom, džabe ti i Čarobni breg. Opet, šalu na stranu, iz ovog životnog durbina viđeno, sve je već davno izmišljeno, izniklo iz nečije velike magično očaravajuće misli kako i potvrđuje Biblija: *Ljudi, životinje,**

gradovi i stvari, sve je izmišljeno, potpisuje i Pisarev u rabošu svog romanesknog recepta. Bogami, lekovit roman za mnoge ine pisce, podvlačim sa razlogom.

Vešt u tonusnom rasporedu fragmentarne faktografije, kao da je ispaao iz Ezopovog basnopisa sa lavom i lisicom u vučjem oku. Pisac nas životno uverava kako gostu-čitaocu valja prineti jelo kakvo i on sam u svojoj osami voli kusati. *Ne treba ljude sažaljevati*, ali im valja raspoloženja popravljati, pa valjda zato i postoje umetnici, večiti majstori ljudskih duša, ne samo slikari i muzikanti. Kod Pisareva je mesec naveliko pun da ga imaš dovoljno u razotkrivanju čitavog, a tesno skrojenog života u vragolastom prostranstvu svilene paučine.

U svim sumornim ulicama gledaju te sumnjičavo i ljudi i mačke, da na lažemo senke naše i tuđe koje i na okrnjenim fasadnim ciglama izgledaju fantastične: *nekad zastrašujuće, nekad groteskne, nekad komične*. Sve te opažaje Pisarev u romanu usloženo ređa kao domine, i samo mrdneš palcem, i sve se očas zagubi u finoj ravni iščeznuća. I *sve je kao i ništa* na gomili, zrno osunčanog peska, peščani sat.

Čovek je iz straha i nemoći stvorio filmove užasa i strave, ne uživa on u gledanju takvih filmova, ali se iz straha sa strahom suočava, jer je sebi samom i kukavica i strašljivac. Heroj je svedok sopstvene strave koju priznaje sebi samom i nikome više pod kapom nebeskom! Nije lako kolebljivu dušu suočiti sa strahom. Strah je skrivalica i rizika i dobiti. Dakle, živimo li veselo kraj nekog horor filma koji se iz veka u vek obnavlja u sve tanjim iluzijama u proviđenju i *ofucanog mačora koji se greškom prejeo uskislog mleka*. Ih, ko zna koliko je tuđih osmeha u našim očima zamrlo! Ali, utehe radi, ima dobrih knjiga kojim nam se može zapržiti čorba pre noćne snohvatice.

Da, nekada nas teše i ljube, a kadikad i grubo varaju lica naših očigledno slatkovidih snova. Životni jelovnik može biti zatečeno, ali i stečeno stanje, dve su nam volje, u jednoj se zatičemo, a onu drugu prisvajamo mudrošću svojom i marnim radom, sad već kako se kome hoće i uzmogne. *Naravno da mornari iz „Mobi Dika“ Hermana Melvila*, zapisuje svoj književni nalaz Pisarev, *prednost daju ulovljenoj ribi*.

U restoranu kod Zeusa tanjir će ti prineti lično gospodin Veza i dobićeš na srebrnoj tacni ono *što su ti sudbina i pisac dodelili*. Pisac i jeste sebi samom pustolov i kralj, majstor i lažov, nitkov i mudrac, pozorište sa hiljadu lica, Robinson i Gulliver.

Uočljivo, ispod depeširanih naslova poglavlja romana, tegle se crtežno usložene melodije kulinarskih špecija Nastasje Pisarev, crno na belo, tuš, koja tu i tamo, inače, sporadično objavljuje teoriju i prozu, tek uz tik uzgredno, pominjem i njen podnaslovni crtežni žurnal.

Iz fioke romana izviruje Gazda kulinarskog lokala koji se plaši prostora i vremena, stolnjaka kariranih i gostiju sa nepoznato rumenim nosevima u miomirisnom životu koji je kao Hamletova misao: ni trezna, ni stvarno pijana. Što bi rekao kuvar izvetrene pameti Pjer: *milina je nama svima kad na stolu hleba ima*. I igara, naravno. Sve je tu u romanu sažeto od Olimpa do Kamijevog *Stranca* u prolazu kroz Futošku pijacu, a u Novom Sadu. Romaneskni restoran *Zeus* Đorđa Pisareva, lakonski rečeno, i jeste početak i kraj univerzuma, lucidna parodija stanja i kerefeka naravi, umreženi fatum ne samo za sujeverne i lakoverne u čaranju životnog karusela. To je ta njegova stopa do neba spram napisanih romana u srpskom književnom vrtu. Crna rupa u oku ribljeg srebra trajaće u ovoj knjizi kao i mit o Sifzu u davno skamenjenoj pameti koja meteorski srlja kroz vasseljenu ne sluteći kada će joj se dogoditi tren da postane trun u oku Velikog praska. Tesno skrojena knjiga za široku reč.